

В XXI веке под влиянием экономических и социальных факторов происходит изменение общественного сознания: человек более ориентирован на познание действительности, получение впечатлений, наслаждение жизнью, чем на потребление материальных благ. Вследствие этого изменяется роль и место туризма в структуре потребностей общества. На смену пассивного отдыха по принципу «трех S» (Sea – Sun – Sand, т.е. море – солнце – пляж) приходит отдых по формуле «три L» (Love – Landscare – Leisure, т.е. национальные традиции – пейзаж – досуг). Все больше и больше туристов путешествуют с познавательной целью, желают познакомиться с уникальными традициями, обычаями, кухней других регионов и стран.

Таким образом, туризм укрепляет взаимопонимание и толерантность, расширяя обмен между представителями разных культур и социальных систем.

Косиченко Д.

ХДАДМ

УКРАЇНСЬКА ВИШИВАНКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ

На сьогодні вишиванка є символом українського традиційного одягу, яким ми пишаємось і без якого не уявляємо свою культуру, однак кожного дійсно цікавить, які особливості вона має і яке послання у собі несе. Чи це тільки прикраса, або традиція з глибоким змістом?

Вишиванка має достатньо багато засобів застосування. В першу чергу, звичайно, вишиванку застосовують як декорацію одягу. Орнамент кольоровими нитками не тільки робить одяг унікальним та креативним у оформленні, а ще й являє собою додаткове зміцнення тканини.

Також вишиванка зустрічається не тільки у елементах одягу, а й у побутових речах, наприклад рушники та хустинки.

Хоча зараз для побуту не застосовують прикрашені рушники, раніше саме на таких рушниках та хустинках дівчини вчилися й вдосконалювали навички

вишивки, щоб у майбутньому вишити той самий сакральний рушник, який й сьогодні грає велику роль в українських традиціях одруження.

В першу чергу, кожен вишитий символ має свій зміст. Зазначимо декілька з них. **Коло** – найбільш давній елемент вишивки, що символізує сонце і безпосередньо походить від язичницької релігії. **Квадрат** – символізує гармонію та порядок. Зустрічається у орнаментах багатьох культур. **Світове дерево** – символ, який трактує ще стародавнє язичницьке усвідомлення світу, який поділявся на підземне царство, земний світ й небесне царство. Зустрічається також у більш складному образі, в якому мотивом дерева стає жінка з піднятими догори руками – берегиня. **Ромб** – символ плодючості, який складається з двох трикутників, та являє собою чоловіче та жіноче начало. **Трикутники** – символ світу та антисвіту. **Шеврони** – маленькі трикутнички: вершинами вниз – жіноча сутність, або матеріальна, вершинами вгору – чоловіча сутність. **Спіраль** – символ води, початок життя. (Зразок спіралі у стародавніх культурах – «трипільська спіраль»). **Сварга** – відомий під назвою свастика. Хрест у русі. Символ сонячного культу у якій вірили усі древні народи. **Повна рожа** – рожа, або восьмикутна зірка, або зірка алатир. Символізує початок світу й Божого роду. **Кривий танець** – безкінечник, або меандр – символ гармонії та вічного буття.

Кожна вишивка несе в собі не тільки декоративний характер, а й традиції, уявлення світу, інформацію роду та побажання на майбутнє.

Різні традиції вишивки у різних регіонах.

Харківська вишивка – переважно червоно-чорні кольори на чоловічих сорочках та різнокольорові квадрати на жіночих сорочках. Особливість харківської вишивки у застосуванні грубої нитки для створення рельєфності. Головні мотиви – дерево життя, меандровий орнамент – символ підземної води, або квітками донизу – символ підземного світу.

Як і інші східні вишивки головний мотив луганської вишивки – рослинний. Особливості – різна фактура ниток та поліхромні візерунки.

Техніка дніпровської вишивки низкою та ажурними мережками.

У донецькій вишивці – тепла гама кольорів, більша кількість червоного ніж чорного, зустрічається зображення птахів.

Запорізька вишивка – це чоловіча сорочка з широкими рукавами. Тут використовуються усі геометричні форми та їх поєднання (кола і ромби)

Унікальна полтавська техніка вишиванки – білим по білому, пастельна кольорова гамма. Поєднання морозних візерунків з рослинами. Іноді білий розбавлений попелисто-кольоровим. Особливості – багатий та складний орнамент у поєднанні з ніжними кольорами.

Окрім вишиванки у білих тонах у сумській вишивці характерні також кольорові візерунки дрібним хрестиком та на півхрестиком. Зустрічаються зооморфні мотиви – переважно птахи.

Херсонська вишивка відрізняється більш поширеними зооморфними мотивами (зображення оленя, зозулі, півня, коня). Та вона також не відходить від рослинного орнаменту.

У миколаївських вишиванках простежуються сильні стилізовані рослинні мотиви. Лінії як розмежувальний елемент композиції. Символ землі, або межі між добром і злом.

Черкаська вишиванка – відмінна витонченістю елементів. Особливо вишиванка села Суботів Черкаської області знайома золотистими відтінками.

На Київщині дуже гарно простежується поєднання геометрії та рослинного мотиву. Застосування червоно, чорного, жовтого та синього кольорів.

Цікава поєднанням червоно та білого у чернігівській вишивці. Дрібні стібки, які нагадують бісерні вишивки. Застосування шевронів.

На одеську вишиванку мала вплив східно-подільська, румунська та молдовська техніки декору. Чорні геометричні мотиви. Композиція складається з двох трьох рядів. Зустрічається коло у орнаменті.

Техніки житомирської вишивки – дрібний хрестик та занизування. Поєднання синього з червоним та чорним кольорами. Геометричні фігури.

Хрести, ромби, зигзаги та розетки. Популярні на Житомирщині квітково-рослинні орнаменти, барвінок і березка, виноград, яблука.

Вінницька вишивка на різноманітні техніки вишивки. Низь, хрестик, вишивка штапівкою. Зерновий вирід, вирізування. Найбільш популярна техніка – це техніка низзю, або низинкою. Темно-вишнева та червоно-чорна гамма, до домінував чорний. Поєднання череди двох кольорів у квадратах, також жовтий колір у поєднанні з чорним.

Унікальна своєю ритмікою повторення різних геометричних фігур – волинська вишивка. Зірок, ромбів та ламаних ліній. З усіх кольорів переважав червоний. Також вишивали синім і чорним. Особливістю було розміщення вузької смужки вишивки на згині рукава при манжеті.

Особливість львівської вишиванки – білий простір між елементами малюнка, який утворює вигляд прозорості і легкості. Вишивка виконана переважно хрестиком. Нагадує тонке мереживо. Кольори чорний, червоний, жовтий, зелений та синій.

Яворівська вишивка відрізняється унікальною технікою. Елементи складаються з сосонок, кривульок, клинців, тощо. Вишитих різнобарвними нитками.

Закарпатська вишивка має насичену гамму та композицію. На Закарпатті у кожному селі була своя улюблена гама. Від чорно – фіолетового та вишневого до зелено – голубого. Орнамент був абсолютно геометричним. Ромби, квадрати, зигзаги. До них рослинний орнамент прийшов лише у ХХ ст.

Висновки: 1. Вишиванка – це не тільки декоративний елемент в українській культурі, а ще й важлива складова духовності нашого народу, через яку йде сакральність традицій та особливе естетичне уявлення; 2. Кожен край має свою, особливу техніку та унікальні елементи й поєднання орнаментів у вишивці, що робить її неповторною, однак і з характерними рослинними ознаками, які поєднують традиційність із унікальністю. 3. Вишиванка несе в собі велику історично-культурну цінність, так, як походить від стародавніх

народів і залишається однією зі стійких традицій, які ми, українці, старанно зберігаємо та передаємо з покоління в покоління.

Костенко Г.

ХНУ ім. В.Н. Каразіна

ІМПЕРСЬКІ СТРАТЕГІЇ ТА МЕТОДИ ПЕРЕТРАВЛЕННЯ КОЛОНІЗОВАНОЇ КУЛЬТУРИ (НА ПРИКЛАДІ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКИХ КУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИН)

Питомою ознакою самосвідомості колонізованого народу можна назвати дефіцит усвідомлення себе повнокровною нацією, вдатною до створення вартісних зразків культури і мистецтва, це та ознака національного характеру, яку прийнято називати меншовартістю. Франц Фанон, відомий дослідник колонізаторських практик імперської спільноти та спричинених нею розумових, фізичних і психічних розладів у підлеглого народу, каже що хибі самоідентичності в такому випадку виходять за особистісні межі і стосуються народу в цілому: «Адже колоніалізм не просто позбавив колонізованих особистості – він знеособив їх і на колективному рівні та на рівні суспільного ладу». Дослідники постколоніального стану описують наслідки колонізації саме як системні, такі, що впливають і спотворюють буття народу в цілому – в політичному, соціальному, і зокрема культурному полі. Загалом, можна виділити три основні методи опрацювання метрополією колоніальних культурних продуктів.

До першого, найпоширенішого, можна віднести методу, яку видається доречним назвати редукаційною. Це коли повнокровне, яскраве культурне явище, феномен, постать, або навіть вся культура поневоленого народу підлягає довільній, спекулятивно вмотивованій редукації, зводиться у ментально-інформаційному полі імперії до певних обмежених, гіпертрофованих та карикатурізованих ознак. Це відома нам манера зображення індіанців у ранніх (до навали толерантності) американських вестернах як кровожерних дикунів,